

**DICCIONARIO
GRIEGO-ESPAÑOL**

V d.C. **Cyrillus Alexandrinus** scriptor ecclesiasticus (Cyr.Al.) [M.68-77](#) (cit. por vol. y col.). Schwartz, E., «Excerpta Graeca ex Cyrilli scholiis de incarnatione unigeniti», *ACO* 1.5.1, pp. 218-231.
Schol.*Inc.* = Scholia in *De incarnatione*.

Schwartz 1924-26.pdf

APPENDIX

EXCERPTA GRAECA

EX

CYRILLI SCHOLIIS DE INCARNATIONE
VNIGENITI

P = Excerpta Parisina

g = codex Parisinus 1107 s. XIII

z = codex Parisinus 1308 s. XV

I = Iohannes Caesariensis

v = codex Venetus 165 s. XV

s = codex Sinaiticus 1690 s. XIII

r = editio Romana (Concilia generalia ecclesiae catholicae Pauli v pont. max. auctoritate edita t. i. Romae 1608)

R¹ = florilegium cod. Vat. 1431 f. 299^r—309^v

R² = alterum florilegium eiusdem codicis f. 310^r—342^v

Λ = Collectio Palatina 57

Ω = Versio armena, edita a F. Conybeare, the Armenian version of Revelation and Cyril of Alexandria's Scholia on the Incarnation and epistle on Easter, London 1907

(Σ) = Versiones syriacae; lectiones desumpsi ex editione Puseyana

Phot. bibl. 169 p. 116^b 30 . . . συμπεριείχετο . . . καὶ ἔτι ἕτερος λόγος ἐπιγραφόμενος
 Σχόλια περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς, ἐν ᾧ διασαφούνται ταῦτα· τί ἐστὶ Χριστός,
 τίνα τε τρόπον προσήκει νοεῖσθαι τὸ Ἑμμανουήλ, καὶ τί ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, καὶ κατὰ
 τί εἴρηται ἄνθρωπος ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, εἴτα κατὰ τί κεκενῶσθαι λέγεται ὁ τοῦ θεοῦ λόγος,
 καὶ πῶς εἰς ὁ Χριστός, καὶ πῶς εἰς ὁ Ἑμμανουήλ, καὶ τίνα λέγομεν εἶναι τὴν ἑνωσιν, καὶ
 περὶ τοῦ ἀνθρακος ὃν εἶδεν Ἡσαίας, καὶ ἕτερα παραπλήσια τούτοις ἰ κεφάλαια. πολὺ
 δὲ τὸ χρήσιμον οὗτος ὁ λόγος ἔχει.

I

EXCERPTA PARISINA

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς

α. Τὸ Χριστὸς ὄνομα οὔτε ὅρου δύναμιν ἔχει οὔτε μὴν τὴν τινος οὐσίαν, ὅτι ποτὲ p. 184, 3-33
 ἐστὶ, σημαίνει, καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸ ἄνθρωπος ἢ ἵππος ἢ βοῦς, πράγματος δὲ μᾶλλον
 ἐνεργουμένου περὶ τίνα ποιεῖται δῆλωσιν. ἐλαίω μὲν (γὰρ) ἐχρίοντο τῶν ἀρχαιοτέρων τινὲς
 κατὰ γε τὸ θεῶι τὸ τηνικάδε δοκοῦν καὶ σύνθημα βασιλείας ἦν ἡ χρίσις αὐτοῖς, ἐχρίοντο
 δὲ καὶ προφήται νοητῶς τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ὀνομάζεσθαι χριστούς.
 ψάλλει γοῦν ὁ μακάριος Δαυὶδ ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ καὶ φησὶ· μὴ ἄπτεσθε τῶν Ps. 104, 15
 χριστῶν μου καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεῦσεσθε. φησὶ δὲ καὶ ὁ 15
 προφήτης Ἀμβακούμ· ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς Hab. 3, 13
 σου. ἐπὶ δὲ γε τοῦ πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ χρίσιν μὲν γενέσθαι φαμέν, πλὴν
 οὔτε συμβολικὴν ὡς ἐλαίω δρωμένην οὔτε μὴν τὴν ὡς ἐν χάριτι τῇ προφητικῇ, ἀλλ' οὐδὲ
 ἐκείνην τὴν ὡς ἐν γε τῷ προχειρίζεσθαι νοουμένην πρὸς κατόρθωσιν τοῦ τοιοῦτου [διά] τινὸς
 πράγματος, ὁποῖόν τι γενέσθαι φαμέν καὶ ἐπὶ Κύρου τοῦ Περσῶν τε καὶ Μήδων βεβασιλευκότος 20
 (ὃς κατεστράτευσε τῆς Βαβυλωνίων, παραθῆγοντος εἰς τοῦτο αὐτὸν τοῦ πάντα ἰσχύοντος
 θεοῦ· εἴρηται γὰρ οὕτω λέγει κύριος τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς Ies. 45, 1
 δεξιᾶς· καίτοι γε εἰδωλολάτρης ὑπάρχων ἀνὴρ ὠνόμασται χριστὸς διὰ τὸ οἶονεῖ κεχρίσθαι
 πρὸς βασιλέα τῇ ἀνῶθεν ψήφῳ προκεχειρίσθαι τε παρὰ θεοῦ κατὰ κράτος αἰρῆσαι τὴν
 Βαβυλωνίων), ἐκείνο δὲ μᾶλλον. ἐπειδὴ γὰρ διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν βεβασίλευκε 25
 κατὰ πάντων ἡ ἁμαρτία, εἴτα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπέπτη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ γέγονε ταύτης
 ἕνεκα τῆς αἰτίας ἐν παντὶ κακῷ, ἔδει δὲ πάλιν ἐλέει θεοῦ πρὸς τὸ ἐν ἀρχαῖς ἀναβαίνουσιν
 ἀξιωθῆναι τοῦ πνεύματος, ἐνηνθρώπησεν ὁ μονογενὴς τοῦ θεοῦ λόγος ὥφθη τε τοῖς ἐπὶ
 γῆς μετὰ γήινου σώματος, εἴτα γέγονεν ἁμαρτίας ἐλεύθερος, ἵνα ἐν αὐτῷ τε καὶ μόνῳ
 τοῖς τῆς ἀναμαρτησίας αὐχίμασιν ἡ ἀνθρώπου φύσις στεφανουμένη καταπλουτήσῃ τὸ 30

P [= gz]; 9—11 δῆλωσιν I 92 Doctr. patr. 3, 15; 25 ἐπειδὴ — p. 220, 2 πρωτότοκον I 93
 8 ἁγίου κυρίλλου g αὐτοῦ z 9 κεφάλαιον ā g^m om. z 10 ἵππος βοῦς g 11 γὰρ
 ΛΩ (Σ) om. P 12 τὸ¹ scripsi τῷ P 14 οὖν g 16 ἀμβακούμ z 18 ἐλαίω z ΛΩ ἐν ἐλαίω g
 19 διὰ P om. ΛΩ 24 προκεχειρίσθαι Λ προκεχειρίσται PΩ 25 ἐν om. ΛΩ 26 εἴτα — ἀπέπτη IΛΩ
 ἀπέπτη δὲ P 27 ἐλαίω gΩ 28 πνεύματος] πράγματος καὶ τοῦ πνεύματος s

πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀναμορφωθείη τε οὕτω πρὸς θεὸν δι' ἁγιασμοῦ. διαβαίνει γὰρ οὕτω
καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ χάρις ἀρχὴν λαβοῦσα Χριστὸν τὸν ἐν ἡμῖν πρωτότοκον καὶ [διὰ] τοῦτο δι-
Ps. 44, 8 δάσκων ἡμᾶς ὁ μακάριος ψάλλει Δαυὶδ πρὸς τὸν υἱόν· ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ
ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἐχρίσέ σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον
ἀγαλλιάσεως. κέχρισται τοίνυν ἀνθρωπίνως καθ' ἡμᾶς ὁ υἱὸς τοῖς τῆς ἀναμαρτησίας 5
ἐπαίνους, ὡς ἔφην, ἐκλελαμπρυσμένης ἐν αὐτῷ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως ἀξίας τε ἥδη
γεγενημένης τοῦ χρῆναι μεταλαχεῖν τοῦ ἁγίου πνεύματος οὐκ ἀποφοιτῶντος ἔτι καθὰ καὶ
Ioh. 1, 32 ἐν ἀρχαῖς, ἐμφιλοχωροῦντος δὲ μᾶλλον αὐτῇ. ταύτηι τοι καὶ γέγραπται ὅτι κατέπη μὲν
ἐπὶ Χριστῷ τὸ πνεῦμα, μεμένηκε δὲ ἐπ' αὐτόν. λέγεται τοίνυν Χριστὸς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος
ὁ δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπος καὶ ἐν τῇ τοῦ δούλου μορφῇ καὶ χριόμενος μὲν ἀνθρω- 10
πίνως κατὰ τὴν σάρκα, χρίων δὲ θεικῶς τῷ ἰδίῳ πνεύματι τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας.

Τίνα λέγομεν εἶναι τὴν ἔνωσιν

p. 188, 17-
189, 20 β. Τὸ τῆς ἐνώσεως χρῆμα κατὰ πολλοὺς ἀποτελεῖται τρόπους. διηρημένοι γάρ
τινες κατὰ διάθεσιν τε καὶ γνώμην καὶ διχνοοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐνοῦσθαι λέγονται κατὰ
σύμβασιν φιλικὴν ἐκ μέσου τιθέντες τὰς διαφοράς· ἐνοῦσθαι δὲ φαμεν καὶ τὰ ἀλλήλοις 15
κολλώμενα ἢ γοῦν συνενηγεμένα καθ' ἑτέρους τρόπους ἢ κατὰ παράθεσιν ἢ μίξιν ἢ κράσιν.
ὅταν οὖν ἐνοῦσθαι λέγωμεν τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει τὸν τοῦ θεοῦ λόγον, κρείττων ὁράται τῆς
ἀνθρώπου διανοίας ὁ τῆς ἐνώσεως τρόπος. οὐ γὰρ τοι καθ' ἓνα τῶν εἰρημένων ἐστίν,
ἀπόρρητος δὲ παντελῶς καὶ οὐδενί που τάχα τῶν ὄντων διεγνωσμένος πλήν ὅτι δὴ μόνῳ
τῷ πάντα εἰδότε. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ τῶν τοιούτων ἐννοιῶν ἠττώμεθα, ὅτε τὰ 20
καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ὅπως ἂν ἔχοι, διερευνώμενοι τῆς ἐνούσης ἡμῖν διανοίας ἐπέκεινα τὴν
κατάληψιν ὁμολογοῦμεν ὑπάρχειν. τίνα γὰρ τρόπον ἠνώσθαι νομιοῦμεν τὴν τοῦ ἀνθρώπου
ψυχὴν τῷ ἰδίῳ σώματι; τίς ὁ φράσαι δυνάμενος; εἰ δὲ χρή μικρὰ καὶ μόλις ἐννοεῖν
εἰσθότας καὶ μὴν καὶ λαλεῖν ἰσχύοντας τῶν οὕτως ἰσχνῶν καὶ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον πραγ-
μάτων κατατεκμήρασθαι, φαμέν ὅτι πρόποι ἂν ἐννοεῖν (μείων δὲ που πάντως τῆς ἀληθείας 25
ὁ λόγος) τοιαύτην εἶναι τὴν ἔνωσιν τοῦ Ἑμμανουὴλ ὁποῖανπερ ἂν λογίσαιτό τις καὶ
τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν πρὸς τὸ ἴδιον ἔχειν σῶμα. οἰκειοῦται γὰρ ἡ ψυχὴ πάντα τὰ
τοῦ σώματος, καίτοι κατὰ φύσιν ἰδίαν ἀμέτοχος οὖσα τῶν αὐτοῦ παθῶν φυσικῶν τε ἅμα
καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπαγομένων. κινεῖται μὲν γὰρ εἰς ὁρέξεις τὸ σῶμα φυσικὰς καὶ συ-
ναισθάνεται διὰ τὴν ἔνωσιν ἢ ἐνοῦσα ψυχὴ, συμμετέχει δὲ κατ' οὐδένα τρόπον, οἶεται γε μὴν 30
ἰδίαν ἀπόλαυσιν εἶναι τὸ τῆς ὁρέξεως ἀποτέλεσμα. κἂν εἰ καταπαίετο τυχὸν ὑπὸ τοῦ
τὸ σῶμα ἢ σιδήρῳ καταξαίνοιτο, συναλγεί μὲν ὡς ἰδίου πάσχοντος σώματος, αὐτὴ γε μὴν
εἰς ἰδίαν φύσιν οὐκ ἂν τι πάθοι τῶν ἐπενηγεμένων. πλήν καὶ ὑπὲρ τοῦτο φαμέν ἐπὶ
τοῦ Ἑμμανουὴλ τὴν ἔνωσιν. ἦν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον τῷ ἰδίῳ σώματι συναλγεῖν τὴν

P [= g2]; 5 κέχρισται — 11 πιστεύοντας I 94 13 — p. 221, 14 ἀρρωστίαις I 99. 100;
12 — p. 221, 35 R¹ τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν Σχολίων περὶ τῆς ἐνώσεως
1 τὸ ἅγιον πνεῦμα g γὰρ IΛΩ δὲ P 2 διὰ P om. ΛΩ(Σ) 4 ἀνομίαν gΛ 5 κέχρηται I
ἀνθρωπίνως καθ' ἡμᾶς IΩ καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως P καθ' ἡμᾶς Λ 6 ἔφην IΛ(Σ) ἔφημεν P ἐκ-
λελαμπρυσμένης g ἐκλελαμπρισμένης I ἐκλελαμπρυσμένης z τοῦ om. I 7 γεγενημένης v γεγε-
νημένοις s γενομένης P 8 ἐν αὐτῇ I 9 τῷ χῶ g τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον I 10 καθ' IΛΩ καὶ καθ' P
μὲν ὡς μὲν I 11 ἰδίῳ PΛΩ(Σ) ἀγίῳ I 12 τίνα φησὶ R¹ 13 numerus, sicut semper, ex g
ἐπιτελεῖται R¹ 14 τε om. R¹ 15 ποιοῦντες R¹ τὰ om. g καταλλήλως P 16 συ-
νενηγεμένα gν ἐκατέρους P 17 ἐνώσθαι I 18 τι gs 19 που om. R¹ δὴ om. R¹ 20 εἰδότε
θεῷ R¹ ὅτε τὰ R¹ ὅτε P ὁπότε τὰ I 21 διερευνώμενοι gs 22 νοοῦμεν R¹ 23 μόγις P νοεῖν P
24 μὴν καὶ om. R¹ 25 κατατεκμαίρεσθαι I μείων PAR¹ μέσον I που om. R¹ τῆς
ἀληθείας om. I 26 διαλογίσαιτό I 27 ἔχειν om. R¹ πάντα om. R¹ 28 φυσικῶς g
29 τῶν om. P γάρ] καὶ g 31 ἀπόλαυσιν IΛΩR¹ ἀνάπαυσιν P ὑπὸ τοῦ om. R¹ 32 ἢ] καὶ IR¹
καταξέοιτο P

ἐνώθεισαν αὐτῷ ψυχὴν, ἵνα φεύγουσα τὰς αἰκίας εὐήνιον ὑποφέρει τῷ θεῷ τὸν αὐχένα· ἐπὶ δέ γε τοῦ θεοῦ λόγου τὸ συναισθάνεσθαι τῶν αἰκιῶν ἄτοπον εἰπεῖν· ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖον καὶ οὐκ ἔν γε τοῖς καθ' ἡμᾶς. ἀλλ' ἦνωτο μὲν τῇ σαρκὶ ψυχὴν ἐχούσῃ τὴν λογικὴν, πασχούσης δὲ αὐτῆς ἀπαθῶς ἦν ἐν εἰδήσει τῶν εἰς αὐτὴν γινομένων καὶ ἠφάνιζε μὲν ὡς θεὸς τὰς τῆς σαρκὸς ἀσθενείας, ὡς κειοῦτό γε μὴν αὐτὰς ὡς ἰδίου σώματος. οὕτω ⁵ καὶ πεινῆσαι λέγεται καὶ καμῖν καὶ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν. οὐκοῦν παρειαζοῖτο ἂν ἡ ἑνωσις τοῦ λόγου πρὸς τὸ ἀνθρώπινον οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τοῖς καθ' ἡμᾶς. ὥσπερ γὰρ ἑτεροφυῆς μὲν τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν, εἰς γε μὴν ὁ ἐξ ἀμφοῖν ἄνθρωπος ἀποτελεῖται καὶ λέγεται, οὕτω καὶ ἐκ τελείας ὑποστάσεως τοῦ θεοῦ λόγου καὶ μὴν καὶ ἐξ ἀνθρωπότητος τελείως ἐχούσης κατὰ τὸν ἴδιον λόγον εἰς ὁ Χριστός, ὁ αὐτὸς ὑπάρχων ἐν ταυτῷ θεός ¹⁰ τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος. καὶ οἰκειοῦται μὲν, ὡς ἔφην, ὁ λόγος τὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, ὅτι καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ οὐχ ἑτέρου, κοινοποιεῖται δὲ ὥσπερ τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ τῆς ἐνούσης αὐτῷ θεοπρεποῦς δυνάμεως τὴν ἐνέργειαν, ὥστε δύνασθαι καὶ ζωοποιεῖν τοὺς νεκροὺς καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἐν ἀρρωστίαις. εἰ δὲ χρὴ καὶ τοῖς ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς παραδείγμασι κεχρημένους καθάπερ ἐν τύποις τὸν τῆς ἐνώσεως καταδείξει τρόπον, φέρε λέγωμεν, ¹⁵ ὡς ἔνι, περὶ τοῦ ἀνθρακος.

γ. Ὁ μακάριος Ἡσαΐας ἀπεστάλη, φησί, πρὸς με ἐν τῶν σεραφίμ καὶ ἐν ^{Ies. 6, 6. 7} τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ^{P. 189, 21-190, 14} εἶπε πρὸς με· ἰδοὺ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. φαμέν δὲ τὸν ἄνθρακα τύπον ²⁰ ἡμῖν καὶ εἰκόνα πληροῦν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος λόγου, ὃς εἶπερ ἄψαιτο τῶν χειλέων ἡμῶν, τουτέστιν ὅταν τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογήσωμεν πίστιν, τότε καὶ ἀπάσης ἡμᾶς ἁμαρτίας ἀποφαίνει καθαρὸς καὶ τῶν ἀρχαίων αἵμαμάτων ἐλευθεροῖ. πλὴν ἔστιν ἰδεῖν ὡς ἐν εἰκόνι τῷ ἄνθρακι ἐνωθέντα μὲν ἀνθρωπότητι τὸν τοῦ θεοῦ λόγον, οὐ μὴν ἀποβεβληκότα τὸ εἶναι ²⁵ ὃ ἐστὶ, μεταστοιχειώσαντα δὲ μᾶλλον τὸ προσληφθὲν ἢ γοῦν ἐνωθὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τε καὶ ἐνέργειαν. ὃνπερ γὰρ τρόπον τὸ πῦρ ὁμιλήσαν τῷ ξύλῳ καὶ εἰσδεδυκὸς αὐτὸ καταδράττεται μὲν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξίστησι τοῦ εἶναι ξύλον, μεθίστησι δὲ μᾶλλον αὐτὸ εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ὄψιν τε καὶ δύναμιν καὶ ἅπαν αὐτὸ ἴδιον ἐργάζεται καὶ ὡς ἐν ἡδὴ λελόγισται μετ' αὐτοῦ, οὕτω νοήσεις καὶ ἐπὶ Χριστοῦ. ἐνωθεὶς γὰρ ἀπορρήτως ἀνθρωπότητι θεὸς ³⁰ τετήρηκε μὲν αὐτὴν τοῦθ' ὅπερ εἶναι φαμέν, μεμένηκέ τε καὶ αὐτὸς ὅπερ ἦν, ἐνωθεὶς δὲ ³⁵ ἅπαξ ὡς εἰς λελόγισται μετ' αὐτῆς, οἰκειούμενος μὲν τὰ αὐτῆς, ἐμποήσας δὲ καὶ αὐτὸς αὐτῇ τῆς ἰδίας φύσεως τὴν ἐνέργειαν.

Ὅτι τῆς ἀσωμάτου θεότητος σῶμα γέγονεν ἡ σὰρξ ψυχὴν ἔχουσα λογικὴν καὶ ὅτι διιστάντες ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰ πάντη τε καὶ πάντως παραλύσομεν τῆς ἐν Χριστῷ νοουμένης οἰκονομίας τὸν λόγον

P [= g²], R¹; I [- 14 ἀρρωστίαις]; 17—32 I 101; 20 φαμέν — 32 Doctr. patr. 20, 13
 1 αὐτῷ om. R¹ 2 τῶν om. I 3 ἐν γε τοῖς R¹ ἐν γενετοῖς P ἐν τοῖς I τῇ
 om. R¹ 4 ἀπαθῆς g ἠφάνιζε PAR¹ ἀφανίζων I 6 καὶ¹ PR¹Ω om. IΛ 7 τοῖς zvR¹
 τῆς g τοῦ sΩ 8 τὴν ψυχὴν PΛΩR¹ τὴν τῆς ψυχῆς I 9 P om. IR¹ 8/9 καὶ λέγεται PR¹ΛΩ
 om. I 9 καὶ³ om. v 11 ὡς ἔφην [ἔφημεν Ω] ὁ λόγος IΩ ὁ λόγος ὡς ἔφην PR¹ 16 ὡς —
 ἄνθρακος om. R¹ 17 δ — φησι vR¹ΛΩ δ — ἡσαΐας φησὶν ἀπεστάλη P φησὶν ἡσαΐας ἀπεστάλη s
 18/19 καὶ — με] καὶ ἦλθεν πρὸς με καὶ ἤψατο τῶν χειλέων μου καὶ εἶπε R¹ 19 ἀφελεῖται P 20 σου
 om. z ἀποκαθαριεῖ P 21 ἡμῶν IR¹ΛΩ μου P 22 πάσης P ἡμᾶς om. vR¹ Doctr. 23 αἰτι-
 αμάτων IR¹ Doctr. ἁμαρτημάτων P 24 τῇ ἀνθρωπότητι R¹ 25 ἡ γοῦν ἐνωθὲν om. Λ
 26 τῷ om. IR¹ Doctr. εἰσδεδυκός I αὐτὸ R¹ αὐτῷ PI ἐν αὐτῷ Doctr. 27 ἐξίστησι
 μὲν R¹ 28 πᾶν R¹ αὐτὸ PΩ ἐν αὐτῷ τὸ I αὐτῷ τὸ R¹ Doctr. ἐνεργάζεται R¹ Doctr. ἐν
 ἡδὴ PR¹ Doctr. ΛΩ ἐν εἶδει I 29 τῇ ἀνθρωπότητι I 30 τετήρηκε P ὅπερ δὲ I τε Λ δὲ PIR¹
 Doctr. 32 αὐτῇ PΩR¹ αὐτῆς I τὴν τῆς — φύσεως g 33 ὅτι] ἔτι ἐκ τῶν Σχολίων ὅτι R¹
 34 πάντη — πάντως ΩR¹ πάντη πωσ P

δ. Ἐν τῷ αἵσματι τῶν αἰσμάτων αὐτὸς ἡμῖν εἰσκεκόμεσται λέγων ὁ κύριος ἡμῶν
Cant. 2, 1 Ἰησοῦς Χριστὸς· ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων. ὥσπερ οὖν
ἡ ὁσμὴ ἀσώματον μὲν τι χρῆμά ἐστι, κέχρηται δὲ ὥσπερ ἰδίῳ σώματι τῷ ἐν ᾧ ἐστι,
πλὴν ἐξ ἀμφοῖν ἐν νοεῖται τὸ κρίνον, καταφθείρει δὲ πάντως τὸν ἐπ' αὐτῷ λόγον ἢ τοῦ
ἐνὸς ἀπόστασις (ἐν ὑποκειμένῳ γὰρ ἡ ὁσμὴ καὶ ἐστὶ σῶμα τὸ ὑποκείμενον), οὕτω νοήσο- 5
μεν καὶ ἐπὶ Χριστοῦ, θεότητος φύσιν τὴν ἰδίαν τε καὶ ὑπερκόσμιον ὑπεροχὴν εὐωδιάζειν
τῷ κόσμῳ καθάπερ ἐν ὑποκειμένῳ τῇ ἀνθρωπότητι καὶ τὸ ἀσώματον κατὰ φύσιν καθ'
ἐνωσιν οἰκονομικὴν μόνον οὐχὶ γενέσθαι καὶ ἐνσώματον διὰ τοι τὸ θέλειν ἐπιγινώσκεισθαι
διὰ σώματος· ἐνήργηκε γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ θεοπρεπῆ. οὐκοῦν νοοῖτ' ἂν εἰκότως ὡς ἐν
ἰδίῳ σώματι τὸ ἀσώματον, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἄνθι τῆς εὐοσμίας τὸ 10
χρῆμα, λέγεται δὲ κρίνον ἤδη τὸ συναμφοτέρον.

Τοῦ αὐτοῦ ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς καλεῖται γεγονώς ἀνθρωπος ὁ τοῦ θεοῦ λόγος
p. 193, 21-
195, 10 Ἐ. Τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ μονογενοῦς πολυπραγμονεῖν ἐθέλοντες τὸ μυ-
στήριον, ἐκείνο φαμέν δόξαν ἔχοντες ἀληθῆ καὶ πίστιν ὀρθήν, ὅτιπερ αὐτὸς ὁ ἐκ θεοῦ
πατρός λόγος ὁ ἀληθινὸς θεὸς ὁ ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς ἐσαρκώθη 15
τε καὶ ἐνηνθρώπησε, κατῆλθεν, ἔπαθεν, ἐγήγερται δὲ ἐκ νεκρῶν· ὠρίσατο γὰρ οὕτω τὸ τῆς
πίστεως σύμβολον ἡ ἀγία τε καὶ μεγάλη σύνοδος. διερευνώμενοι δὲ καὶ μαθεῖν ἐθέλοντες
ὅτι ποτὲ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν τὸ σαρκωθῆναι τε καὶ ἐνανθρωπήσαι τὸν λόγον, καταθρήσωμεν
ὅτι οὐκ ἀνθρωπὸν ἐστὶ προσλαβεῖν ὡς ἐν συναφείᾳ τῇ κατὰ γε τὴν ἰσότητά τῆς ἀξίας
ἢ γοῦν αὐθεντίας ἢ καὶ κατὰ μόνην τῆς υἰότητος ὁμωνυμίαν, μᾶλλον δὲ τὸ γενέσθαι καθ' 20
ἡμᾶς ἀνθρωπον μετὰ τοῦ (τὸ) ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιύτως ἔχειν ἀνασώσασθαι τῇ ἰδίᾳ φύσει
τὸν ἐν προσλήψει σαρκὸς καὶ αἵματος οἰκονομικῶς γεγονότα. εἰς μὲν οὖν ἐστὶν ἄρα,
πρὸ μὲν τῆς ἐνανθρωπήσεως ὀνομαζόμενος διὰ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς μονογενὴς καὶ
Hebr. 1, 3 λόγος καὶ θεὸς καὶ εἰκὼν καὶ ἀπαύγασμα καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ πατρὸς, Ζῶη
δόξα, φῶς σοφία δύναμις βραχίων δεξιὰ ὕψιστος μεγαλοπρέπεια κύριος σαβαὼθ καὶ ἑτέροις 25
τισὶ τοιοῦτοις ὀνόμασι τοῖς ἀληθῶς θεοπρεπεστάτοις, μετὰ δὲ γε τὴν ἐνανθρώπησιν ἄν-
θρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ἱλαστήριον μεσίτης, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, πρωτότοκος ἐκ
Rom. 3, 25
1 Cor. 15, 20.
45 Col. 1, 18 νεκρῶν, δεύτερος Ἀδὰμ, κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ἐπομένων αὐτῷ καὶ τῶν ἐν
ἀρχαῖς ὀνομάτων. πάντα γὰρ αὐτοῦ τὰ τε πρῶτα καὶ τὰ ἐν ἐσχάτοις τοῦ αἰῶνος και-
ροῖς. εἰς οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως θεὸς ἀληθινὸς καὶ ἐν ἀνθρω- 30
πότητι μεμενηκώς ὅπερ ἦν καὶ ἐστὶ καὶ ἔσται. οὐ διοριστέον οὖν ἄρα τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν
Χριστὸν εἰς ἀνθρωπον ἰδικῶς καὶ εἰς θεὸν ἰδικῶς, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν
εἶναι φαμέν, τὴν τῶν φύσεων εἰδότες διαφορὰν καὶ ἀσυγχύτους ἀλλήλαις τηροῦντες αὐτάς.
Col. 2, 9 ὅταν οὖν λέγῃ τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν ὅτι ἐν Χριστῷ κατώικηκε πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς
θεότητος σωματικῶς, οὐ διὰ τοῦτο φαμέν ὡς ἐν ἑτέρῳ Χριστῷ τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ 35
μόνας κατοικῆσαι τὸν λόγον οὔτε μὴν διασπῶντες ἀλλήλων τὰ ἡνωμένα δύο νοοῦμεν υἱούς,
ἐκείνο δὲ μᾶλλον ὅτι Χριστὸν ὀνομάζει τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν καὶ ὡς ἐκ μέρους ἔσθ' ὅτε
τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ θεοῦ λόγου, (ἦν) ἰδίαν ἔχων ἐν τάξει πεποιήται ναοῦ. γέγραπται

P [=gz]; 1—11 R¹; 30 εἰς — 33 αὐτὰς I 104 Gesta Chalced. L III 366 = M VI 969 [=r]
31—33 οὐ διοριστέον — αὐτάς Doctr. patr. 7, 17 [cf. Leont. Hieros. ap. Mai, scriptt. uett. 7, 132] Ephr.
Ant. ap. Phot. 229 p. 263^a 37 Iustinianus [PG 86, 1003] Leont. Byz. adu. Nestor. 1 flor. 64 [Junglas p. 31]
1/2 ἡμῶν — Χριστὸς om. R¹ 2 πεδίου ΩR¹ πεδίου καὶ PA 3 τοι g 4 ἐν
ἐξ ἀμφοῖν R¹ αὐτῶν g τοῦ om. R¹ 5 ὑποκείμενον ΛΩR¹ ὑποκείμενον αὐτῷ P 5/6 νοήσω-
μεν zR¹ 7 κατὰ φύσιν ΛΩ(Σ)R¹ om. P 8 τι g 11 ἤδη om. R¹ 14 ἐκ zΩ τοῦ gΛ
17 διερευνώμενοι g 18 καταθρήσωμεν P 21 τὸ addidi 30 οὖν ἄρα I ἄρα P Doctr. ἐν
om. P 31 ἦν τε καὶ I διοριστέον PΩ Doctr. Ephr. Iust. Leont. διαιρετέον I Gest. Chalc. [=r]
ἄρ' οὖν I 32 ἰδικῶς ἀνθρωπον z καὶ — ἰδικῶς om. Leont. [= Gesta Chalced. r] 33 φαμέν
εἶναι P αἰετὶ τηροῦντες Leont. 37 ἐκεῖ z 38 ἦν ΛΩ om. P

δέ που καὶ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν· τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας Ioh 4, 19
 ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμεν. ἄρ' οὖν ἐπειδὴ περ οἰκίας πηλίνας
 τὰ τῶν ἀνθρώπων ὀνομάζει σώματα, διαβεβαιούται δὲ κατοικεῖν ἐν αὐταῖς τὰς ψυχάς, εἰς
 δύο κατατεμοῦμεν ἀνθρώπους τὸν ἕνα; καίτοι πῶς οὐκ ἀμύμητον παντελῶς τὸ καὶ ἐν
 ἀνθρώπῳ λέγεσθαι κατοικεῖν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ; ὥστε καὶ εἰ τὸ τοῦ λόγου σχῆμα διὰ 5
 τοιούτων ἔρχεται τρόπων, οὐχ ἐτέρως ἔχειν δυνάμενον, οὐ τὰς τῶν πραγμάτων ἀδικεῖσθαι
 φύσεις διὰ τοῦτο πρέπει, ἐννοεῖν δὲ μᾶλλον αὐτὰς καὶ κατ' εὐθὺ τῆς ἀληθείας διασπεύδειν
 ἐπείγεσθαι. ὅταν τοίνυν τινὰ τῶν ἀλλήλοις οὐχ ὁμοίαν λαχόντων τὴν φύσιν ὀρώιτο
 συνειλεγμένα πρὸς ἐνότητα κατὰ σύνθεσιν, εἴτα τότε τι τυχὸν ἐν ἐκείνῳ λέγοιτο κατοικεῖν,
 οὐ διοριστέον εἰς δύο, τῆς εἰς ἐνότητα συνδρομῆς κατ' οὐδένα τρόπον ἀδικουμένης καὶ εἰ 10
 τῶν ἡνωμένων ἑκάτερον ἰδικῶς ὀνομάζοιτο πρὸς ἡμῶν τοῦθ' ὅπερ ἂν εἶεν ἀμφοτέρω.
 λέγεται γάρ, ὡς ἔφην, καὶ ἐν ἀνθρώπῳ κατοικεῖν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, πλὴν ἀνθρωπος λέγεται
 καὶ ἰδικῶς τὸ πνεῦμα καὶ μὴν καὶ τὸ σῶμα. καὶ τι τοιοῦτον ἡμῖν ὑπαινίσσεται ὁ σο-
 φώτατος Παῦλος λέγων· εἰ γὰρ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ 2 Cor. 4, 16
 ἔσω ἀνακαينوῦται ἡμέραι καὶ ἡμέραι. ὅταν οὖν τις λέγῃ τὸν ἔσω ἡμῶν ἀνθρωπον 15
 ἐν τῷ ἔξω ἀνθρώπῳ κατοικεῖν, ἀληθεύει μὲν, εἰς δύο γε μὴν τὸν ἕνα τεμὼν οὐχ ὁρᾷται,
 φησὶ δέ που καὶ ὁ προφήτης 'Ἡσαΐας' ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς Ies. 26, 9
 σε, ὁ θεός. ἄρ' οὖν ὡς ἕτερον παρ' αὐτὸν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πρὸς θεὸν ὀρθρίζειν
 λέγεται; καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τὸ φάναι τοιοῦτόν τι; οὐκοῦν εἰδέναι μὲν ἀναγ-
 καῖον τὰ τῶν λόγων σχήματα, οὐ μὴν καὶ ἐξίστασθαι τοῦ εἰκότος, περιάγειν δὲ μᾶλλον τῶν 20
 σημαινομένων τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸν ἐκάστωι πράγματι πρέποντα σκοπόν. εἰ δὲ δὴ καὶ
 λέγοιτο προκόπτειν ὁ Ἰησοῦς ἡλικίαι καὶ σοφαί καὶ χάριτι, τῆς οἰκονομίας ἔσται τὸ χρῆμα. Lc. 2, 52
 συνεχώρει γὰρ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος διὰ τῶν τῆς ἰδίας φύσεως ἐθῶν ἰέναι τὸ ἀνθρώπινον
 καὶ οἶον κατὰ βραχὺ τῆς ἑαυτοῦ θεότητος ἤθελε κατευρύνειν τὸ περιφανὲς καὶ τῇ τοῦ
 σώματος ἡλικίαι συμπαραεκτείνειν τὰ ἑαυτοῦ, ὡς ἂν μῆτι τὸ ξένον ὀρώιτο καὶ τῷ λίαν ἀσυνήθει 25
 ταράττοι τινάς, ὅτε καὶ οὕτως ἔφασκον· πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς; Ioh. 7, 15
 οὐκοῦν σωματικὴ μὲν ἡ αὐξή καὶ τὸ προκόπτειν ἐν χάριτι καὶ σοφαί πρέποι ἂν τοῖς τῆς
 ἀνθρωπότητος μέτροις, αὐτόν γε μὴν κατ' ἰδίαν φύσιν παντέλειον εἶναι φαμέν τὸν ἐκ θεοῦ
 λόγον, οὐ προκοπῆς δεδεημένον, οὐ σοφίας, οὐ χάριτος, διανέμειν δὲ μᾶλλον τῇ κτίσει καὶ
 σοφίαν καὶ χάριν καὶ τὰ δι' ὧν ἂν ἔχοι καλῶς. εἰ δὲ δὴ λέγοιτο παθεῖν ὁ Ἰησοῦς, τὸ μὲν 30
 πάθος ἔσται τῆς οἰκονομίας, αὐτοῦ δὲ λέγεται καὶ σφόδρα εἰκότως, ὅτι καὶ ἴδιον αὐτοῦ τὸ
 πεπονθὸς καὶ ἦν ἐν τῷ πάσχοντι σώματι πάσχειν μὲν οὐκ εἰδώς (ἀπαθὲς γὰρ ἔστιν ὡς
 θεός), ὅσον δὲ ἦκεν εἰς γε τὸ τῶν ἐμπαροινησάντων θράσος, παθῶν ἂν, εἰ παθεῖν ἐδύνατο.
 οὐκοῦν, ἐπειδὴ περ καθ' ἡμᾶς γέγονεν ὁ μονογενὴς, ὁσάκις ἂν ἀνθρωπος ὀνομάζεται παρὰ
 τῆς θεοπνεύστου γραφῆς, ἐννοοῦντες τὴν οἰκονομίαν, θεὸν ὄντα κατὰ φύσιν αὐτὸν καὶ 35
 οὕτως ὁμολογῆσομεν.

Πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος ἢ ἀγία παρθένος

p. 204, 16-
205, 27

ζ. Γεγέννηται μὲν ἀπορρήτως ὁ ἐκ θεοῦ πατὴρ λόγος (νοῦ γὰρ ἐπέκεινα παντὸς ἢ
 ἀπότερις καὶ τῇ ἀσωμάτῳ πρέπουσα φύσει), πλὴν ἴδιον γέννημα τοῦ γεννήσαντος νοεῖται
 τὸ τεχθὲν καὶ ὁμοούσιον αὐτῷ. κατωνόμασται γὰρ διὰ τοῦτο καὶ υἱός, καταδηλούντως 40

P [= g₂], 21 εἰ δὲ δὴ -- 33 ἐδύνατο I 105

6 ἔρχεται z 9 συνειλεγμένη g 13 καὶ τι Ω καὶ τί Α καίτοι P 15 λέγοι P 18 παρ' z
 τὸ παρ' g 19 καὶ τι g 22 λέγοιτο] τὸ g 23 γὰρ PΛΩ δὲ I φύσεως om. v 24 κατευρύνειν
 ἠθέλε I 26 ταράττοι z ταράττει g_s ταράττη v οἶδε γράμματα P 27 δ' ἂν I 28/29 ἐκ
 θῷ θῷ λόγον s 29 δεδεημένον P 29/30 καὶ σοφίαν IΛΩ σοφίαν P 30 ἂν ἔχοι v ἂν ἔχει s ἔχοι z
 ἔχει g λέγοιτο PΛ καὶ λέγοιτο I 32 πάσχων s ἀπαθῶς s 33 παροινησάντων I ἂν
 εἰ ΛΩ καὶ εἰ μὴ P ἦν εἰ I ἠδύνατο I 36 ὁμολογήσωμεν P

- ἡμῖν τοῦ ὀνόματος τὸ οἶονεϊ τῆς ὠδίνος καὶ τοῦ τόκου τὸ γνήσιον, ζῶντος δὲ αἰεὶ καὶ ὑπάρχοντος τοῦ πατρός, πᾶσά πως ἀνάγκη συνυφεστάναι τε καὶ συνυπάρχειν αἰδίως αὐτῷ τὸν δι' ὃν ἐστὶ πατήρ. ἦν οὖν ὁ λόγος ἐν ἀρχῇ καὶ θεὸς ἦν καὶ πρὸς τὸν θεόν, καθά
- Ioh. 1, 1 φησιν ὁ σοφώτατος εὐαγγελιστής· ἐν ἐσχάτοις δὲ τοῦ αἰῶνος καιροῖς δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐσαρκώθη τε καὶ ἐνηνθρώπησε καὶ οὐτι που μετὰ 5 ὅπερ ἦν, ἀλλ' ἔχων μὲν ἄτρεπτον τὴν ἰδίαν φύσιν καὶ ἐν ταῖς τῆς θεότητος ὑπεροχαῖς ὑπάρχων αἰεὶ, ὑπελθὼν δὲ δι' ἡμᾶς οἰκονομικῶς τὴν κένωσιν καὶ πτωχείαν οὐκ ἀτι-
- 2 Cor. 8, 9 μάσας τὴν τοῖς ἀνθρωπίνους πρέπουσαν μέτροις· πλούσιος γὰρ ὢν ἐπτύχευσε κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἵνα ἡμεῖς τῇ αὐτοῦ πτωχείᾳ πλουτήσωμεν. γέγονε τοίνυν ἄνθρωπος καὶ γέννησιν σαρκικὴν τὴν ἐκ γυναικὸς ὑπομείναι λέγεται διὰ τοι 10 τὸ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λαβεῖν τὸ ἐνωθέν αὐτῷ σῶμα κατὰ ἀλήθειαν, ὅθεν καὶ θεοτόκον εἶναι φαμέν τὴν ἁγίαν παρθένον ὡς ἀνθρωπίνως ἢ γοῦν σαρκικῶς τεκοῦσαν αὐτόν, καίτοι γέννησιν ἔχοντα τὴν προαιώνιον ἐκ πατρός. καὶ τὸ μὲν οἶεσθαί τινας εἰς ἀρχὰς δὴ τότε τοῦ εἶναι κεκλησθαι τὸν λόγον, ὅτε γέγονεν ἄνθρωπος, ἀνόσιον παντελῶς καὶ τῶν ἄγαν ἀπηχεσμάτων· ἀποφαίνει γὰρ αὐτοὺς ἀσυνετωτάτους αὐτὸς ὁ 15
- Ioh. 8, 58 σωτὴρ περὶ ἑαυτοῦ λέγων ἀμὴν λέγω ὑμῖν· πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. πῶς γὰρ ἦν πρὸ Ἀβραάμ ὁ πολλοῖς χρόνοις ὕστερον ἀποτεχθεὶς κατὰ σάρκα; ἀρκέσει
- Ioh. 1, 30 δὲ οἶμαι πρὸς ἔλεγχον αὐτοῖς καὶ ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης λέγων· οὗτος ἦν περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. παρέντες οὖν (ὡς) εὐηθες λίαν τὸ ἐν γε τούτῳ διατείνεσθαι περιττά, φέρε μᾶλλον ἐπ' ἐκείνο 20 ἴωμεν, ὅπερ εἶναι φημι καὶ ὀνησιφόρον. μὴ δυσχεραίνετώσαν τινες θεοτόκον ἀκούοντες τὴν ἁγίαν παρθένον μήτε μὴν ἀπιστίας Ἰουδαϊκῆς τὰς ἑαυτῶν ἀναμιμλάντων ψυχὰς, μᾶλλον
- Ioh. 10, 33 δὲ καὶ Ἑλληνικῆς δυσσεβείας. Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ ἐπεφύοντο τῷ Χριστῷ λέγοντες· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς ἑαυτὸν θεόν, Ἑλλήνων δὲ παῖδες ἐκκλησίας δογμάτων (καταγελῶσιν) 25 ἀκούοντες ὅτι γεγέννηται θεὸς ἐκ γυναικός. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τῆς ἑαυτῶν δυσβουλίας
- Ies. 32, 6 ἔδονται τοὺς καρπούς, ἀκούσονται δὲ πρὸς ἡμῶν· ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει καὶ ἡ καρ-
- 1 Cor. 1, 23 δία αὐτοῦ μάταια νοήσει. ὁ δὲ γε τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου λόγος κἂν Ἰουδαίοις μὲν ἢ σκάνδαλον, ἔθνεσι δὲ μωρία, ἀλλ' ἡμῖν τοῖς εἰδόσιν αὐτὸν ἀξιάγαστος ἀληθῶς καὶ σωτήριος καὶ τοῦ χρῆναι πρὸς τινος ἀπιστεῖσθαι μακράν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὅλως ὁ φάναι 30 τολμῶν ταυτηνὶ τὴν σάρκα τὴν ἀπὸ τῆς γῆς τυμνῆς θεότητος γενέσθαι μητέρα καὶ ἀποτεκεῖν ἔξ ἑαυτῆς τὴν ἀπάσης τῆς κτίσεως ἐπέκεινα φύσιν, ἀποπληξία τὸ χρῆμα καὶ ἕτερον ἦν οὐδέν· οὐ γὰρ ἀπὸ γε τῆς γῆς ἢ θεῖα γέγονε φύσις οὐδ' ἂν γένοιτο ρίζα τῆς ἀφθαρσίας τὸ ὑπὸ φθορὰν οὐδ' ἂν ἀποτέκοι τὸ ὑπὸ θάνατον τὴν τῶν ὅλων ζωὴν οὐδ' ἂν εἴη καρπὸς τοῦ αἰσθητοῦ σώματος τὸ ἀσώματον, τοῦ γενέσεως ἀνωτέρου τὸ ὑπὸ γένεσιν, 35 τοῦ ἀνάρχου κατὰ χρόνον τὸ ἔχον ἀρχήν· ἐπειδὴ δὲ τὸν (τοῦ θεοῦ) λόγον διαβεβαιούμεθα γενέσθαι καθ' ἡμᾶς καὶ τὸ τοῖς ἡμετέροις σώμασιν ἑοικὸς σῶμα λαβεῖν ἐνωσαί τε τοῦτο κατὰ ἀλήθειαν ἑαυτῷ κατὰ τρόπον [δὲ] δηλονότι τὸν ὑπὲρ νοῦν τε καὶ λόγον ἀποτεχθῆναί τε [καὶ] οὕτω κατὰ τὴν σάρκα γενόμενον ἄνθρωπον, τί τὸ ἄτοπον καὶ ἀπιστεῖσθαι πρέπον; καίτοι τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς, ὡς ἤδη πλειστάκις εἶπομεν, ὑπαρχούσης 40

P [= g^z]; 28 ὁ δὲ γε — 36 ἀρχὴν I 109

1 ὠδίνος z conit ὁ δεινός P 3 ὢν g 9 ἴν' g 11 αὐτὸ g 12 ἀνθρωπίνως — σαρκικῶς Λ(Σ)Ω σαρκικῶς ἡγουν ἀνθρωπίνως P 16 ἑαυτοῦ g τῶν ἑαυτοῦ z 20 ὡς Ω ex conit. add. Pusey om. P τούτῳ — περιττά ΛΩ conit. Pusey τούτῳ ἰδία γίνεσθαι [γίγνεσθαι z] περὶ τὰ P ἐπ' ἐκείνο ΛΩ ἐπέκεινα P 22 ἀναμιμλάντων g 25 καταγελῶσιν add. Pusey secundum Λ om. P 28 δὲ γε om. I 29 μὲν om. P 30 ὅλως om. P 31 σάρκα τὴν P σάρκα τῆς I γενέσθαι θεότητος P 32 αὐτῆς I 33 ἦν om. P γε zI τε g τε γέγονε I ρίζα γένοιτο P 34 ἀποτέκοι τὸ P ἀποτέκοιτο v ἀπέκειτο s 35 ἀνωτέρω I 36 ἔχων g τοῦ θεοῦ ΛΩ(Σ) om. P 38 δὲ P om. ΛΩ 39 καὶ P om. Λ τὸ z om. g

μὲν ἑτεροφυοὺς τῷ σώματι, γεννωμένης δὲ σὺν αὐτῷ καθὼ καὶ αὐτὴν ἠγνώσθαι φαμέν. καὶ οὐκ ἂν ὑποτοπήσειέ τις, οἶμαι, ὅτι τὴν τοῦ σώματος φύσιν ἀρχὴν ἔχει τῆς ἰδίας ὑπάρξεως ἢ ψυχῇ, ἀλλ' ἐνίησι μὲν αὐτὴν ἀπορρήτως τῷ σώματι θεὸς καὶ τίκεται σὺν αὐτῷ, ἔν δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ὀριζόμεθα Ζῶιον, τὸν ἄνθρωπον δηλονότι. οὐκοῦν θεὸς μὲν ὁ λόγος ἦν, γέγονε δὲ καὶ ἄνθρωπος καὶ ἐπειδὴ γεγέννηται κατὰ σάρκα διὰ τὸ ἀνθρώπινον, θεοτόκος ἐστὶν ἀναγκαίως ἢ τεκοῦσα αὐτόν. εἰ γὰρ μὴ γεγέννηκε θεόν, μὴδὲ λεγέσθω θεὸς ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθεὶς· εἰ (δὲ) θεὸν αὐτὸν ὀνομάζουσιν αἱ θεόπνευστοι γραφαὶ ὡς θεὸν ἐνανθρωπήσαντα καὶ σεσαρκωμένον, ἐνανθρωπήσαι δὲ ἦν οὐχ ἐτέρως πλὴν ὅτι διὰ γεννήσεως τῆς ἐκ γυναικός, πῶς οὐ θεοτόκος ἢ τεκοῦσα αὐτόν; ὅτι δὲ θεὸς ἀληθῶς ὁ τεχθεὶς, καὶ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς εἰσόμεθα.

10

7. Ἐνα προσεκύνησεν (υἱὸν) ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς παραδόξως τεθεραπευμένος. εὐρῶν γάρ φησιν, αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ εἶπεν· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ ἔφη· Τίς ἐστι, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; [Χριστὸς] ἑαυτὸν αὐτῷ καταδεικνὺς ἐν σώματι, καὶ ἑώρακας αὐτόν, φησί, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ὁρᾷς ὅτι μοναδικῶς κέχρηται τῷ ἀριθμῷ, οὐκ ἐφίεις ἀνὰ μέρος νοεῖσθαι θεὸν καὶ ἄνθρωπον; μᾶλλον δὲ εἰ τις ὅλως ὀνομάσειε τὸν Ἑμμανουήλ, οὐ φιλὸν ἄνθρωπον κατασημαίνει, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἐνωθέντα γε (μὴν) τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ὡς ἓνα προσκεκυνήκασιν οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, ὅτε τοῖς ὕδασι ἐποχούμενον παραδόξως βλέποντες προσεκύουν λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. ὅταν οὖν ἄνθρωπον θεῷ συμπροσκυνεῖσθαι λέγωμεν, παχείαν ἐπηγάγομεν τὴν τομὴν. οὖν ἄνθρωπον θεῷ συμπροσκυνεῖσθαι λέγωμεν, παχείαν ἐπηγάγομεν τὴν τομὴν. τὸ γὰρ οὖν αἰέ πως, εἰ μὴ ἐφ' ἐνὸς τάττοιτο τοῦ κατὰ σύνθεσιν, δύο που πάντως ἀναγκάσει νοεῖν. ὥσπερ γὰρ οὐδεὶς ἑαυτῷ συνδιατᾶσθαι λέγοιτ' ἂν οὔτε μὴν συνεσθίειν ἢ συμπροσεύχεσθαι καὶ συμβαδίζειν (δύο γὰρ προσώπων δήλωσιν εἰσφέρει τὸ οὖν λέξεως προταττόμενον), οὕτως εἰ τις λέγοι συμπροσκυνεῖσθαι θεῷ τὸν ἄνθρωπον, δύο φήσει ἀναμφιλόγως υἱοὺς καὶ διηρημένους ἀλλήλων. ὁ γὰρ τοι τῆς ἐνώσεως λόγος εἰ κατὰ μόνην νοοῖτο τὴν ἰσότητά τῆς ἀξίας ἢ τοῦ αὐθεντίας, οὐκ ἀληθὴς ὦν ἐλέγχεται, καὶ τοῦτο διὰ μακρῶν ἡμῖν ἀπεδείχθη λόγων.

Ἄλλο

8. Ἄλλ' ἡμεῖς, ὧ βέλτιστε, φαίην ἂν, πρότερον ἐνώσαντες τῷ λόγῳ τὰ ἀνθρώπινα, τῇ μὲν σαρκὶ τὰ πάθη προσενεμήκαμεν, ἀπαθῇ δὲ αὐτὸν τετηρήκαμεν ὡς θεόν. καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἐσμὲν πάλιν ἐν εἰδήσει τῆς θεοπρεποῦς ὑπεροχῆς αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπερτάτων ἀξιομάτων. οὐκοῦν προκαταθέντες τῇ πίστει τὴν ἔνωσιν οἶα τινα κρηπίδα καὶ θεμέλιον, σαρκὶ μὲν παθεῖν ὁμολογοῦμεν αὐτόν, ἐπέκεινα δὲ τοῦ παθεῖν ἀπομείναι πάλιν, ἅτε δὴ καὶ ἔχοντα τὸ ἀπαθὲς ἐν ἰδίᾳ φύσει. εἰ δὲ ἀνὰ μέρος τιθῆναι σπουδάζομεν θεὸν καὶ ἄνθρωπον διαιρούντες τὰς φύσεις ἀπ' ἀλλήλων, εἴτα κατὰ μόνην τὴν ἀναφορὰν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον οἰκιοῦσθαι φαμέν τὰ συμβεβηκότα τῷ σώματι, τὸ Μωσέως τάχα που καὶ Ἀαρὼν φορέσει μέτρον ὁ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγεννημένος Ἑμμανουήλ, ὁ ἐστὶ μεθερ- μηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ὥστε κἂν εἰ λέγοι διὰ προφητῶν ἁγίων τὸν νωτόν μου δέδωκα εἰς μᾶστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ

P [= gz]

1 γεννωμένης Λ(Σ) γενομένης P 5 γέγονε g καὶ γέγονε z 7 δὲ ΛΩ(Σ) om. P 8 δὲ om. z Ω 9 δὲ g δὲ καὶ z

11 sine numero uel intervallo eis quae praecedunt, adiungitur υἱὸν ΛΩ(Σ) om. P ἐκ- γεννητῆς P 13 ἡσους Ω deleui 15 ἀφίεις g 17 μὴν add. Pusey 19 προσε- κύνησαν z 20 παχείαν in ταχείαν corr. z ἐπηγάγωμεν g 21 cogit Λ ἂν πέσειε Ω ἀναπέσειε z ἀναπαίσειε g 24 φήσει in φήσειεν corr. z ἀναμφιβόλως z

29 βέλτιστοι Ω φαίην ἂν om. Λ 32 προκαταθέντες Λ προσκαταθέντες P 34 τιθέναι Ω τιθέντες P

- δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων καὶ πάλιν
 Ps. 21, 17. 18 ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, ἐξηρίθμηνσαν πάντα τὰ ὅστα μου καὶ πάλιν
 Ps. 68, 22 ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος,
 αὐτῷ δὴ ταυτὶ προσνεμοῦμεν ἅπαντα τῷ μονογενεῖ, παθόντι μὲν (ὑπὲρ ἡμῶν) οἰκονομικῶς
 Ies. 53, 5 σαρκὶ κατὰ τὰς γραφάς (τῷ γὰρ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν καὶ μεμαλάκισται
 διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτός), ἀπαθὴ δὲ αὐτὸν ἴσμεν ὑπάρχοντα κατὰ φύσιν.
 εἰ γὰρ καθάπερ ἔφην ἀρτίως, αὐτός τέ ἐστιν ἄνθρωπος ὁμοῦ καὶ θεός, ἔστι μὲν εἰκότως
 τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ τὰ πάθη, ἴδιον δὲ πάλιν ὡς θεοῦ τὸ ἐπέκεινα νοεῖσθαι πάθους.
 Phil. 3, 14 ταῦτα φρονούντες εὐσεβήσομεν καὶ διὰ τῶν οὕτως ὀρθῶν ἰόντες ἐννοιῶν εἰς τὸ βρα-
 βεῖον τῆς ἄνω κλήσεως καταστήσομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ 10
 θεῷ καὶ πατρὶ δόξα σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

EX IOHANNES CAESARIENSI

- 98 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν Σχολίων, ὧν ἐστὶ τὸ προοίμιον τόδε· Τὸ Χριστὸς ὄνομα — ποι-
 εῖται δὴλωσιν p. 219, 9—11.
 97 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Ἐπειδὴ γάρ — τὸν ἐν ἡμῖν πρωτότοκον p. 219, 15
 25—220, 2.
 96 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Κέχρισται τοίνυν — εἰς αὐτὸν πιστεύοντας
 p. 220, 5—11.
 95 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 185, 13. 14]· Ὅσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς τὸ
 εἶναι θεὸς κατὰ φύσιν, οὐκ ἦν μεθ' ἡμῶν· ἀσύγκριτον γὰρ τὸ μεταξὺ θεότητός τε καὶ 20
 ἀνθρωπότητος καὶ πολλή τις ἄγαν τῶν φύσεων ἡ διαφορά.
 95 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 185, 19—22]· Χριστὸς γε μὴν καὶ Ἐμμανουὴλ
 τὸν αὐτὸν ἡμῖν κατασημαίνουσιν υἱόν, τοῦτο μὲν ὅτι κέχρισται καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνως, τῇ
 ἀνθρώπου φύσει τὸ πνεῦμα λαβὼν ὡς ἐν ἑαυτῷ καὶ πρώτῳ· τέθεται γὰρ ἀρχὴ τοῦ γένους
 δευτέρα. 25
 92 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 186, 16—18]· Ἄνθρωπος ὠνόμασται
 Hebr. 2, 14 καίτοι κατὰ φύσιν ὑπάρχων θεὸς ὁ ἐκ θεοῦ πατὴρ λόγος, ὡς μετεσχηκῶς αἵματος καὶ
 σαρκὸς παραπλησίως ἡμῖν. ὤφθη γὰρ οὕτως τοῖς ἐπὶ γῆς καὶ οὐ μεθεῖς ὅπερ ἦν, ἀλλ'
 ἐν προσλήψει γεγονώς τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπότητος τελείως ἐχούσης κατὰ τὸν ἴδιον λόγον.
 91 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 186, 21—23]· Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, φησὶν, 30
 1 Cor. 15, 47 ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος [ἄνθρωπος, ὁ κύριος,] ἔξ οὐρανοῦ. καίτοι γεγέν-
 νηκεν ἡ ἁγία παρθένος τὸν ἐνωθέντα τῷ λόγῳ ναόν, ἀλλ' ἔξ οὐρανοῦ λέγεται καὶ μάλα
 εἰκότως ὁ Ἐμμανουὴλ. ἄνωθεν γὰρ καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ ὁ ἐξ αὐτοῦ
 γεγέννηται λόγος.
 90 Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Τὸ τῆς ἐνώσεως — ὑπὲρ ἡμῶν p. 220, 13 — 221, 6. 35
 ρ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Οὐκοῦν παρεικάζοιτο ἄν — τοὺς ἐν ἀρρωστίαις
 p. 221, 6—14.
 ρα Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Ὁ μακάριος Ἡσαΐας — φύσεως τὴν ἐνέργειαν
 p. 221, 17—32.
 ρβ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 190, 17—30]· Ἐγήγερται κατὰ βούλησιν θεοῦ 40

P [= g qui deficit post 11 τῷ θεῷ in fine folii, z]

I [= vs]; 19—21 R² f. 310^u τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ σχόλια 26—29 et plura Nicephor. Antirrh. ap.
 Pitra, Spic. Solesm. I 364 26—29 adferuntur in Gestis Chalcedon. L III 366 = M VI 969 [= r]
 40 — p. 227, 14 R² (plura habens)

4 ὑπὲρ ἡμῶν ΛΩ(Σ) om. P 9 εὐσεβήσωμεν P 10 καταστήσωμεν P
 19 ἦκεν R² ἦκειν I 20 τε om. R² 21 ἐστὶν ἡ R² 22 χσ v ΛΩ θσ s 23 κέχρηται I
 31 ἄνθρωπος ὁ κύριος om. ΛΩ 40 αὐτῶν s αὐτοῦ v

κατὰ τὴν ἔρημον ἡ ἁγία σκηνὴ καὶ ἦν ἐν αὐτῇ πολυτρόπως μορφούμενος ὁ Ἐμμανουήλ. ἔφη τοίνυν ὁ τῶν ὄλων θεὸς τῷ θεσπεσίῳ Μωυσῇ· καὶ ποιήσεις κιβωτὸν μαρτυρίου ἐκ ξύλων ἀσήπτων, δύο πῆχεων καὶ ἡμίσεους τοῦ μήκος καὶ πῆχεως καὶ ἡμίσεους τὸ πλάτος καὶ πῆχεως καὶ ἡμίσεους τὸ ὕψος καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ· ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν χρυσώσεις αὐτήν. ἀλλὰ 5 τὸ μὲν ἄσηπτον ξύλον εἴη ἂν εἰς τύπον τοῦ ἀφθάρτου σώματος (ἄσηπτος γὰρ ἡ κέδρος), τὸ δὲ γε χρυσίον ὡς ὕλη τῶν ἄλλων ὑπερηρμένη τῆς θείας ἡμῖν οὐσίας κατασημνείειν ἂν τὴν ὑπεροχὴν. ἄθρει δὲ ὅπως ἡ κιβωτὸς ὅλη κεχυσώτο χρυσίῳ καθαρῷ ἔξωθεν τε καὶ ἔσωθεν. ἦνωτο μὲν γὰρ τῇ ἁγίᾳ σαρκὶ θεὸς ὧν ὁ λόγος καὶ τοῦτο, οἶμαι, ἐστὶ τὸ ἔξωθεν κεχυσώσθαι τὴν κιβωτόν. ὅτι δὲ καὶ τὴν ἐνοῦσαν τῷ σώματι ψυχὴν λογικὴν 10 ἰδίαν ἐποίησατο, καταδείξειεν ἂν τὸ καὶ ἔσωθεν αὐτὴν καταχρυσούσθαι δεῖν ἐπιτάξει. ὅτι δὲ ἀσύγχυτοι μεμενῆκασιν αἱ φύσεις ἢ γοῦν ὑποστάσεις, ἐντεῦθεν εἰσόμεθα. τὸ γὰρ τοι χρυσίον ἐπαλλημιμένον τῷ ξύλῳ μεμένηκεν ὅπερ ἦν, καὶ κατεπλούτει μὲν τὸ ξύλον τοῦ χρυσίου τὴν δόξαν, πλὴν οὐκ ἀπέστη τοῦ εἶναι ξύλον.

ργ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 191, 26 — 192, 10]· Φέρε γὰρ καὶ πρό γε τῶν 15 ἄλλων τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας ἐννοῶμεν τὸν τρόπον καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων τὴν φύσιν διερευνήσωμεν. κεκινδύνευκεν ἡ ἀνθρώπου φύσις καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις κατεκομίσθη κακοῖς, ἀρᾷ καὶ θανάτῳ καταδικασμένη, καὶ τοῖς τῆς ἁμαρτίας βρόχοις ἐνείλημμένη, ἐπλανᾶτο καὶ ἦν ἐν σκότῳ, θεὸν οὐκ ᾔδει τὸν φύσει καὶ ἀληθῶς, λελάτρευκε τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. πῶς οὖν ἦν ἄρα τῶν τοιούτων αὐτὴν ἀπαλλάττεσθαι κακῶν; Rom. 1, 25 ἡ ἐκεῖνο φαμέν ὡς ἦν δῆπου θέμις θείας αὐτὴν ἐπιλαβέσθαι φύσεως, καίτοι μὴ εἰδυῖαν 21 ὅλως ὅ τί ποτέ ἐστι τῆς ἀνωτάτω φύσεως τὸ ἀξίωμα; τὴν ἀμαθίαν καὶ σκότῳ κεκρατημένην καὶ τῷ τῆς ἁμαρτίας βορβόρῳ μεμολυσμένην πῶς ἦν εἰκὸς ἐπιτηδᾶν δύνασθαι τῇ πανάγῳ φύσει καὶ δόξαν ἐλεῖν, ἦν οὐκ ἂν τις ἔλοι μὴ λαβῶν; ὑποκείσθω γὰρ ὅτι κατ' ἐπίγνωσιν τυχὸν καὶ τῷ εἰδέναι μόνον ἐπιλαβέσθαι φαμέν αὐτήν· τίς ὁ διδάξας 25 ὅλως; πῶς γὰρ πιστεύουσιν, ἐὰν μὴ ἀκούσωσιν; πλὴν οὐ τοῦτό ἐστι τὸ ἐπιλαβέσθαι Rom. 10, 14 θεότητος καὶ τὴν αὐτῇ πρέπουσαν δόξαν ἐλεῖν. οὐκοῦν πρεπωδέστερον ἂν εἴη καὶ σφόδρα εἰκότως ἐννοεῖν ὅτι διασῶσαι θελήσας τὸ ἀπολωλὸς συγκαταβάσει τῇ πρὸς ἡμᾶς ὁ δι' οὗ τὰ πάντα, θεὸς λόγος καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν, ἵνα καὶ ὅπερ οὐκ ἦν, ἡ τοῦ ἀνθρώπου γένηται φύσις, τοῖς τῆς θείας ὑπεροχῆς ἀξιώμασι τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνότητι 30 διαπρέπουσα. καὶ ἀνεκομίσθη μᾶλλον εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν ἢ γοῦν κατεκόμισεν εἰς τὰ παρὰ φύσιν τὸν ἄτρεπτον ὡς θεόν· ἔδει τὸν ἀφθαρτον ἐπιλαβέσθαι φύσεως τῆς ὑπὸ φθοράν, ἵνα ταύτην ἀπαλλάξῃ φθορᾶς· ἔδει τὸν ἁμαρτεῖν οὐκ εἰδότα σύμμορφον γενέσθαι τοῖς ὑφ' ἁμαρτίαν, ἵνα παύσῃ τὴν ἁμαρτίαν. ὥσπερ γὰρ ἔνθα περ ἂν εἴη τὸ φῶς, ἀπρακτῆσειεν ἂν ἐκεῖ που πάντως τὸ σκότος, οὕτω παρούσης ἀφθαρσίας πᾶσά πως ἀνάγκη δραπετεῦν 35 τὴν φθορὰν καὶ τοῦ μὴ εἰδότος τὴν ἁμαρτίαν ἰδίον ἀποφάναντος τὸ ὑφ' ἁμαρτίαν ἀργῆσαι τὴν ἁμαρτίαν.

ρδ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Εἰς οὖν ἄρα — τηροῦντες αὐτάς p. 222, 30—33.

I [= vs]; 11 ὅτι — 14 Doctr. patr. 20, 11. Leont. Byz. adu. Nestor. 1 flor. 80 [Junglas, Leont. v. Byz. p. 32], cf. Leont. Hieros. ap. Mai, script. uett. 7, 130 11 ὅτι — 12 εἰσόμεθα Ephr. Ant. ap. Phot. bibl. 229 p. 259^b 32

1 ἐν τῇ ἐρήμῳ s μορφούμενος v ΛΩR² νοούμενος s 2 θεσπεσίῳ om. s μωσεί v
2/3 τοῦ μαρτυρίου s 3 ἐκ ξύλων om. v 3. 4 ἡμίσου (ter) s 6 μὲν ΛR² om. I γὰρ
ΛΩR² δὲ I 7 γε R² om. I καὶ ἡμῖν v κατασημαίνοντες s 8/9 ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν R²
11 καὶ ΛR² om. I καταχρυσούσθαι R² κατὰχρυσώσθαι v κεχυσώσθαι s 13 ἐπαλλημιμένον R²
ἐπαλλημιμένον v ἐπαλλημιμένον s καταπλούτει Doctr. Leont.
15 πρό ΛΩ πρόσ I 19 ἦν ΛΩ εἰ μὲν I 20 αὐτὴν om. s 25 μόνον Ω τυχὸν I
26 πιστεύουσιν s 30 γίνηται s 31 κατεκόμισαν s 32 ἀφθαρτον vΛ ἄτρεπτον καὶ
ἀφθαρτον s

ρε Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Εἰ δὲ δὴ καὶ λέγοιτο — εἰ παθεῖν ἡδύνατο
p. 223, 21—33.

ρς Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 202, 22—29]· Ὅταν τοίνυν ἀκούωμεν σάρκα
γενέσθαι τὸν λόγον, ἄνθρωπον νοώμεν τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. γέγονε δὲ θεὸς ὢν
ὁ λόγος τέλειος ἄνθρωπος, σῶμα λαβὼν ἔμψυχόν τε καὶ ἔννουν ἐνώσας τε τοῦτο κατὰ
ἀλήθειαν ἑαυτῷ καθ' ὃν οἶδε τρόπον (νῶι γὰρ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀνέφικτα παντελῶς τὰ τοιάδε
τῶν θεωρημάτων), κεκρημάτικεν υἱὸς ἀνθρώπου. εἰ δὲ χρή τι καὶ ὥς ἐν ἐσόπτρῳ βλέ-
ποντας εἰπεῖν, διατεκμαίρεται πως ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἠνώσθαι τὸν λόγον τῷ σώματι
ψυχὴν ἔχοντι λογικὴν καθάπερ ἀμέλει καὶ τὴν ἀνθρώπου ψυχὴν τῷ ἰδίῳ σώματι, ἑτεροφυᾶ
μὲν ὑπάρχουσιν, λαχοῦσαν δὲ οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸ κοινωνίαν τε καὶ ἔνωσιν. 10

ρζ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 202, 32 — 203, 7]· Οὐ κατὰ μετὰστασιν ἡ
τροπὴν ἄνθρωπον γενέσθαι φαμέν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον οὔτε μὴν ὥς τοῦ εἶναι θεὸν ὀλι-
γωρήσαντα, πόθεν; ἀλλ' ὅτι σάρκα λαβὼν ἐκ γυναικὸς καὶ ἐνωθεὶς ἐκ μήτρας αὐτῇ προ-
ῆλθεν ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ὑπάρχων καὶ θεός. οὐ γάρ τοι τὴν ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀπόρρητον
γέννησιν ἀποβεβληκῶς ὥς εἰς ἀρχὴν τοῦ εἶναι καλοῦσαν ὑπομεμένηκε τὴν ἐκ γυναικὸς, 15
συνεχῶς δὲ μᾶλλον τῇ ἑαυτοῦ σαρκὶ διὰ τῶν τῆς ἰδίας φύσεως νόμων καλεῖσθαι πρὸς
ὑπαρῖν, κατὰ γε φημί τὸν τῆς γεννήσεως τρόπον. πλὴν ἔχει τι τὸ παρηλλαγμένον ἀν-
θρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ· γεγέννηται γὰρ ἐκ παρθένου καὶ μόνος ἔχει μητέρα τὴν ἀπει-
ρόταμον. γεγονότα δὲ σάρκα καὶ ἐν ἡμῖν σκηνῶσαι φησιν, ἵνα δι' ἀμφοῖν ἀποδείξῃ καὶ
γενόμενον ἄνθρωπον καὶ οὐ μεθέντα τὸ ἴδιον (μεμένηκε γὰρ ὅπερ ἦν)· νοεῖται γὰρ πάντως 20
ὥς ἕτερον ἐν ἐτέρῳ τὸ κατοικοῦν, τουτέστιν ἡ θεία φύσις ἐν ἀνθρωπότητι καὶ οὐ παθοῦσα
φυρμὸν ἢ ἀνάχυσιν τινα καὶ μετὰστασιν τὴν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν. τὸ γὰρ ἐνοικεῖν ἐτέρῳ
λεγόμενον οὐκ αὐτὸ γέγονε τοῦθ' ὅπερ ἔστιν τὸ ἐν ᾧ κατοικεῖ, νοεῖται δὲ μᾶλλον ἕτερον
ἐν ἐτέρῳ. τῆς δὲ τοῦ λόγου φύσεως καὶ μέντοι τῆς ἀνθρωπότητος μόνην ἡμῖν σημαίνει
τὴν διαφορὰν ἢ ἑτερότητος ἐν τούτοις. 25

ρῃ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 203, 29—32]· Ἰδιον τοῦ λόγου τὸ σῶμα λέ-
γεται πρὸς ἡμῶν οὐ καθάπερ ἴδιον ἀνθρώπου τὸ γελαστικόν ἢ γοῦν ἵππου τὸ χρεμε-
τιστικόν, ἀλλ' ὅτι γέγονεν αὐτοῦ καθ' ἔνωσιν ἀληθῆ, τὴν ὀργανικὴν αὐτῷ χρεῖαν ἀποπληροῦν
πρὸς ἃ πέφυκεν ἐνεργεῖν, δίχα μόνων τῶν εἰς ἁμαρτίαν.

ρθ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων· Ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου — τὸ ἔχον ἀρχὴν 30
p. 224, 28—36.

ρι Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 205, 30—33]· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ
ies. 7, 14 ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ. πῶς
οὖν, εἰπέ μοι, τὸ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου τεχθὲν Ἑμμανουήλ ὀνομάζεται, τοῦ Ἑμμανουήλ,
ὥς ἔφην ἡδὴ, σημαίνοντος τὸ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φύσει γενέσθαι διὰ τὴν σάρκα θεὸν ὄντα 35
κατ' ἀλήθειαν τὸν ἐκ θεοῦ λόγον;

ρια Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 210, 4—21]· Ὅρνιθις δυσὶ παρεικάζει

I [= vs]; 3—10. 11—24 ἐτέρῳ Nicetae cat. in Iohann., ubi plura extant 3—7 ἀνθρώπου
Niceph. Antirr. ap. Pitra Spic. Solesm. I 364 19 γεγονότα — 24 ἐτέρῳ Ephr. Ant. ap. Phot. 229
p. 262^b 22; 20 νοεῖται — 25 et plura Gesta Chalced. L III 367 = M VI 969 [= r]; 20 νοεῖται —
21 ἀνθρωπότητι Doctr. patr. 8, 6 [cf. Leont. Hieros. ap. Mai, scriptt. uett. 7, 132] 26—29 Doctr. patr. 15, 34
5 τε² Λ(Σ) Niceph. Nicet. δὲ s δὴ v 6 ἀνέφικτος s 10 δὲ Λ(Σ) τε I τε om. s
13 αὐτῇ ΛΩ Nic. αὐτῇ I 17 τὸ om. Nic. 17/18 ἡ ἀνθρώπου Nic. 18 φύσεως Λ(Σ) φύσις ΙΩ Nic.
αὐτῇ ΛΩ Nic. αὐτῇ I 19 σάρκα ΛΩ Ephr. ἐν σαρκὶ I Nic. 20 μεθέντα ΛΩ Ephr. Nic. μετα-
θέντα I 21 καὶ I Gest. Chalc. Ephr. om. ΛΩ 23 τὸ Ephr. δ I Nic. τοῦτο Chalc. 24/25 τῆς
δὲ — τούτοις discrepant Gest. Chalc. 24 ἀνθρωπότητος Λ ἀνῆσ I δὲ σημαίνει s 25 ἐν
τούτοις ΙΩ *naturarum* Λ
26 τὸ om. s 27 ἡ γοῦν I ἡ του Doctr.
35 τὸ Pusey τὰ I

Χριστόν, οὐχ ὡς δύο μάλλον ὄντων υἱὸν, ἀλλ' ὡς ἑνὸς ἐκ δυοῖν, θεότητός τε καὶ ἀνθρω-
πότητος, συνενηνεγμένων εἰς ἕνωσιν. καθαρὰ δὲ τὰ ὀρνίθια· οὐ γὰρ ἐποίησεν ἁμαρτίαν
ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλ' ἦν ὁ λόγος ἅγιος θεότητί τε καὶ ἀνθρωπότητι.
πτηνοῖς γε μὴν παρεικάζεται διὰ τὸ οἶον ὑποῦ τε εἶναι τῆς γῆς καὶ ἄνωθεν· ἐξ οὐρανοῦ 1 Cor. 15, 47
γὰρ ἄνθρωπος ὁ Χριστός, καίτοι τεκούσης τὴν σάρκα τῆς ἁγίας παρθένου. πῶς οὖν 5
ἄνωθεν καὶ ἐξ οὐρανοῦ; ὁ γὰρ ἄνωθεν καὶ ἐκ πατρὸς θεὸς λόγος τὴν ἀπὸ τῆς ἁγίας παρ-
θένου σάρκα λαβὼν ἰδίαν τ' αὐτὴν ἀποφύνας, ὡς ἄνωθεν αὐτὴν καὶ ἐξ οὐρανοῦ κατακομίσας
ἐφασκεν· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα- Ioh. 3, 13
βάς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. προσνέμει γὰρ αἰεὶ πῶς τὰ ἴδια τῇ ἑαυτοῦ σαρκί,
ἔνωθεις δὲ ἅπαξ ὡς εἰς λελόγισται πρὸς αὐτήν. πλὴν ὅρα σφαζομένου τοῦ ἑνὸς ὀρνιθίου 10
βαπτιζόμενον μὲν τὸ ἕτερον ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, πλὴν οὐ τεθνηκός. καὶ τί δὴ τοῦτ'
ἐστίν; ἔζη γὰρ ὁ λόγος, καὶ ἀποθανούσης αὐτοῦ τῆς σαρκός, καὶ κοινωνὸς ἦν τοῦ πάθους
δι' οἰκειότητά τε καὶ ἕνωσιν τὴν πρὸς αὐτήν. οὐκοῦν ὁ αὐτὸς ζῇ μὲν ὡς θεός, ὥσπερ
δὲ ἴδιον ἐποίει τὸ σῶμα, οὕτως εἰς ἑαυτὸν ἐδέχετο κατ' οἰκείωσιν καὶ τὰ τοῦ σώματος
πάθη, πάσχων αὐτὸς οὐδὲν εἰς ἰδίαν φύσιν. χρήσιμον οὖν ἄρα καὶ ἀναγκαῖον εἰς ὄνησιν, 15
εἰ ἐπὶ Χριστῷ λαμβάνοιτο πρὸς ἡμῶν τὸ κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο ταττόμενον μὲν ἐφ' ἑνὸς καὶ
τοῦ αὐτοῦ, διατέμεσθαι γε μὴν εἰς δύο μὴ συγχωροῦν [υἱούς].

ριβ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 210, 24]· Πῶς οὖν ὁ αὐτὸς καὶ γέννησιν
ὑπομένει καὶ καλεῖ πρὸς ὑπαρξιν; κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.

ριγ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 210, 24—30]· Ἐγεννήθη μὲν γὰρ καθὼ νοεῖται 20
καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, καλεῖ δὲ πρὸς ὑπαρξιν τὰ οὐκ ὄντα ποτὲ καθὼ φύσει θεός ἐστι.
γέγραπται [γὰρ] περὶ αὐτοῦ· τὸ δὲ παιδίον ἠϋξανε καὶ ἐκραταιοῦτο [πνεύματι] Lc. 2, 40
πληρούμενον σοφίας καὶ χάριτι. καίτοι κατὰ φύσιν παντέλειός ἐστιν ὡς θεός καὶ
ἐξ ἰδίου πληρώματος διανέμει τοῖς ἁγίοις τὰ πνευματικά καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ σοφία καὶ τῆς
χάριτος ὁ δοτὴρ. πῶς οὖν αὖξει τὸ παιδίον καὶ πληροῦται σοφίας καὶ χάριτος; κατ' 25
ἄλλο καὶ ἄλλο.

ριδ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 210, 30—36]· Ὁ αὐτὸς γὰρ ὡς ἄνθρωπος
ὁμοῦ καὶ θεός οἰκειοῦται μὲν τὰ ἀνθρώπινα διὰ τὴν ἕνωσιν, ἔστι δὲ παντέλειος καὶ σοφίας
καὶ χάριτος δοτὴρ ὡς θεός. κεχηρμάτικε πρωτότοκος καὶ μονογενής. ἀλλ' εἴπερ τις
ἔλοιτο τὴν τῶν λέξεων περιεργάζεσθαι δύναμιν, ὁ πρωτότοκος εἴη ἂν ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς 30
πρωτότοκος, ὁ δὲ μονογενής ὡς μόνος οὐκέτι πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ'
ἐστὶν ὁ αὐτὸς τοῦτό τε κάκεινο. πῶς οὖν ἄρα; κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.

ριε Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 210, 36—211, 4]· Πρωτότοκος μὲν ὡς ἐν
πολλοῖς ἀδελφοῖς διὰ τὸ ἀνθρώπινον, μονογενής δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ὡς μόνος ἐκ μόνου
γεγεννημένος τοῦ θεοῦ καὶ πατρός. ἡγιάσθαι λέγεται διὰ τοῦ πνεύματος καὶ μὴν καὶ Ioh. 10, 36
ἀγιάζειν τοὺς προσιόντας αὐτῷ· ἐβαπτίσθη κατὰ τὴν σάρκα καὶ ἐβάπτισεν ἐν ἁγίῳ πνεύματι. 36
πῶς οὖν ὁ αὐτὸς ἀγιάζει τε καὶ ἀγιάζεται, βαπτίζει καὶ βαπτίζεται; (πάλιν) κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.

ρις Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 211, 4—7]· Ἀγιάζεται γὰρ ἀνθρωπίνως καὶ
οὕτω βαπτίζεται, ἀγιάζει δὲ θεικῶς, βαπτίζει δὲ καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι. αὐτὸς ἐγείρων
τοὺς νεκροὺς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται καὶ ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ζωοποιεῖσθαι λέγεται. 40
καὶ πῶς τοῦτο; πάλιν κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.

I [= vs]; 39 αὐτὸς — p. 230, 5 θεός r

2 συνενηνεγμένων v 3 ὁ λόγος Λ(Σ)Ω δλωσ I 6 θεοῦ s 11 μὲν Λ δὲ I 15 πάσχειν s
17 υἱούς P om. Λ(Σ)Ω

22 γὰρ I δὲ Λ om. Ω πνεύματι I om. Λ(Σ)Ω 25 χάριτος καὶ σοφίας s 30 δύναμιν
περιεργάζεσθαι s 32 τε ΛΩ τὸ s om. v

33 μὲν γὰρ Λ(Σ)Ω 35 γεγεννημένος s δὲ λέγεται s τοῦ s τὸ τοῦ v 37 πάλιν Ω om. I
40 ζῶν r ὑπάρχων s ὑπάρχει v τυγχάνων r 41 πάλιν om. r

- ριζ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 211, 8—10]. Ὁ γὰρ αὐτὸς ἐγήγερται μὲν ἐκ νεκρῶν ζωοποιεῖσθαι τε λέγεται κατὰ σάρκα, ζωοποιεῖ δὲ καὶ ἀνίστησι τοὺς νεκροὺς ὡς θεός. πάσχει καὶ οὐ πάσχει κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.
- ριη Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 211, 10—14]. Πάσχει μὲν γὰρ ἀνθρωπίνως σαρκὶ καθὼς ἄνθρωπος, ἀπαθὴς δὲ ἐστὶ θεικῶς ὡς θεός. προσκεκύνηκε μεθ' ἡμῶν. 5
- Ioh. 4, 22 ὑμεῖς γὰρ φησι, προσκυνεῖτε δὲ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν δὲ οἶδαμεν.
- Phil. 2, 10 ἀλλ' ἐστὶ καὶ προσκυνητός· κάμπει γὰρ αὐτῷ πᾶν γόνυ. καὶ τοῦτο δὴ πάλιν κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.
- ριθ Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν Σχολίων [p. 211, 14—20]. Προσκυνεῖ μὲν γὰρ ὡς τὴν προσκυνούσαν φύσιν λαβὼν, προσκυνεῖται δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ὡς τῆς προσκυνούσης φύσεως 10 ὑπάρχων ἐπέκεινα καθὼς νοεῖται θεός. τὴν δὲ γε προσκύνῃσιν οὐ διαιρετέον εἰς ἀνθρωπον ἰδικῶς καὶ εἰς θεὸν ἰδικῶς οὔτε μὴν ὡς θεῷ συνημμένον ὡς ἐν ἰσότητι τῆς ἀξίας, διηρημένων τῶν ὑποστάσεων, συμπροσκυνεῖσθαι φάμεν ἄνθρωπον αὐτῷ· δυσσεβείας γὰρ τῆς ἀνωτάτω τὸ χρῆμα μεμέστωται. ἀλλ' ἓνα προσκυνητέον ἐνανθρωπήσαντά τε καὶ σεσαρκωμένον τὸν τοῦ θεοῦ λόγον μετὰ τοῦ πιστεύειν ὅτι το ἐνωθὲν αὐτῷ σῶμα ψυχῇ 15 τῇ καθ' ἡμᾶς ἐψύχωτο λογικῇ.

III

EX FLORILEGIO COD. VATICANI 1431

Τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐκ τῶν Σχολίων·

Ὅτι καὶ πρὸς ἔνωσιν ἀληθινὴν συνενεχθέντος τοῦ λόγου πρὸς τὸ ἀνθρώπινον, ἀσύγχυτα μεμενήκασιν τὰ ἡνωμένα [p. 190, 15. 16].

Ἐγήγερται — τοῦ εἶναι ξύλον [p. 226, 40 — 227, 14]. ὅτι δὲ ἡ κιβωτὸς εἰς τύπον 20 παραλαμβάνεται τοῦ Χριστοῦ, διὰ πολλῶν ἂν τις πιστώσαιο λόγων. προεβάδιζεν γὰρ Ioh. 14, 1 τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, ζητοῦσα αὐτοῖς ἀνάπαυσιν. ἔφη δὲ πού καὶ ὁ Χριστός· πορεύσομαι καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν [p. 190, 30—32].

III

LEONTIVS BYZANTIVS CONTRA

NESTORIANOS ET EUTYCHIANOS I FLOR. 78

Ἐκ τῶν κατὰ κεφάλαιον Σχολίων [p. 208, 30—32]. Θεὸς γὰρ ὢν κατὰ φύσιν 25 Phil. 2, 7 ὁ λόγος ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γέγονεν, εὐρέθη δὲ καὶ σχήματι ὡς ἄνθρωπος, ἵνα ὑπάρχων εἰς ἐν ταυτῷ νοῆται τὸ συναμφοτέρον, οὔτε ψιλὸς ἄνθρωπος οὔτε μὴν ἀνθρωπότητος δίχα καὶ σαρκὸς λόγος.

V

DOCTRINA PATRVM 20, 10

Ὁ μέντοι θειότατος Κύριλλος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἑαυτοῦ Σχολίων [p. 186, 30. 31] οὕτως ἐδίδαξεν· Καταβῆναι δὲ φάμεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθ' ἔνωσιν

I [= vs]; 9—11 θεός Ephr. Ant. ap. Phot. 229 p. 263^a 31 17—23 R² 24—27 Mai, scriptt. uett. t. 8 p. 148 ex Vat. 2195 cf. Junglas, Leontius v. Byz. p. 32, item Nicephorus in antirrhet. Pitra, spic. Solesm. 1, 484 29 — p. 231, 2 adfert Nicetas in catena in Iohannem 3, 13 [Monac. 37 f. 87^u]

3 πάσχει δὲ I

5 σαρκὶ om. IΩ

ὡς τ καθὼς I

6 ἡμεῖς δὲ s

11 καθὼς νοεῖται v κατανόεῖται s διαιετέον ΛΩ διαιρεῖται I 12 συνημμένω s 13 συμ-

προσκυνεῖσθαι ΛΩ προσκυνεῖσθαι I 19 τὰ ἡνωμένα R² αἱ ὑποστάσεις ΛΩ 21 πιστῶσεται R²

24 κατὰ κεφάλαιον om. Niceph. 25 εὐρέθη δὲ καὶ Leont. καὶ εὐρέθη Niceph. ΛΩ 26 ὑπάρ-
χων εἰς ἐν ταυτῷ Leont. Niceph. ὑπάρχων ἐν ταυτότητι Ω ἐν ταυτῷ Λ(Σ)

οικονομικήν, τοῦ λόγου προσνέμοντος τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ τῆς ἑαυτοῦ δόξης καὶ θεοπρεποῦς ὑπεροχῆς τὰ αὐχήματα.

VI

EX NICEPHORI ANTIRRHETICIS

Pitra, Spicil. Solesm. I 364 Τοῦ αὐτοῦ·

Κατὰ τί εἴρηται ἄνθρωπος ὁ τοῦ θεοῦ λόγος [p. 186, 15]

Ἄνθρωπος — λόγον [p. 226, 26—29]. πλὴν μεμένηκε καὶ ἐν ἀνθρωπότητι θεὸς καὶ ⁵
τῶν ὄλων κύριος ὡς φύσει τε καὶ ἀληθῶς γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός [p. 186, 18. 19].
ibid. Τοῦ αὐτοῦ·

Πῶς δεῖ νοεῖν ὅτι ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ¹⁰
τίνα τρόπον ἀποστέλλεται θεὸς ὧν ὁ λόγος καὶ πῶς ἴδιον αὐτοῦ τὸ σῶμα λέγεται
“Ὅταν — υἱὸς ἀνθρώπου [p. 202, 1—3. 228, 3—7].

VII

EX NICETAE CATENA IN IOHANNEM

Monac. 37 f. 90^a ad Ioh. 3, 14. 15 [p. 196, 19—23] “Ὅνπερ γὰρ τρόπον ὁ ἐκ χαλ-
κοῦ γεγονώς ὄφεις σωτηρίας πρόφασις τοῖς κινδυνεύουσιν ἦν (ἐσώζοντο γὰρ ἐνορῶντες
αὐτῷ), οὕτω καὶ ὁ κύριος τοῖς ὁρώσιν αὐτὸν ἐν ὁμοιώματι μὲν τῶν πονηρῶν καθὼ γέ-
γονεν ἄνθρωπος, οὐκ ἠγνοηκόσι γε μὴν ὅτι θεὸς ἐστὶ ζωοποιός, πρόξενος ἔσται ζωῆς καὶ
τοῦ διαφεύγειν δύνασθαι τὰ πικρά τε καὶ ἰοβόλα θηρία, φημί δὴ τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις. ¹⁵

ibid. f. 20^a ad Ioh. 1, 14 [p. 202, 14—22] Πῶς οὖν γέγονε σὰρξ ὁ λόγος,
ιδεῖν ἀναγκαῖον. ἡ θεία γραφὴ πλειστάκις σάρκα τὸν ἄνθρωπον ὀνομάζει καὶ ὡς ἐκ
μέρους λαβοῦσα τὴν τοῦ παντὸς ζώου ποιεῖται δήλωσιν, οὐδὲν δὲ ἥττον καὶ ἀπὸ μόνης ¹⁸
ψυχῆς ἔσθ’ ὅτε τοῦτο δρᾷ. γέγραπται γοῦν ὅτι καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σω- ¹⁹
τήριον τοῦ θεοῦ καὶ μὴν καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος οὐ προσανεθέμην, φησί, σαρκὶ ²⁰
καὶ αἵματι. προσπεφωνήκει δὲ τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ καὶ ὁ ἱεροφάντης Μωσῆς ἐν ἐβδό- ²¹
μήκοντα καὶ πέντε ψυχαῖς κατέβησαν οἱ πατέρες σου εἰς Αἴγυπτον, καὶ οὐ
δήπου φαίη τις ἂν ὅτι γυμναὶ καὶ ἄσαρκοι ψυχαὶ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐποιοῦντο κάθοδον·
ἀλλ’ οὐδ’ ἂν ἀψύχοις σώμασι καὶ μόναις σαρεῖν ἐπεδαφιλεύσατο θεὸς τὸ ἑαυτοῦ σωτήριον.
ὅταν τοίνυν — κοινωνίαν τε καὶ ἔνωσιν [p. 228, 3—10], ὡς ἤδη πως δοκεῖν οὐχ ἑτέραν εἶναι ²⁵
παρ’ αὐτὸ διὰ τοι τὸ κατὰ συνθεσιν (ἐν) ἔξ ἀμφοῖν ἀποτελεῖσθαι ζῶιον, πλὴν μενούσης
αὐτῆς ἐν ἰδίᾳ φύσει. οὐκοῦν οὐ κατὰ μετάστασιν — μᾶλλον ἕτερον ἐν ἑτέρῳ p. 228,
11—24.

1/2 δόξης καὶ θεοπρεποῦς ὑπεροχῆς Nic. ΛΩ θεοπρεποῦς δόξης Doctr. 6 ὡς ΛΩ καὶ Niceph.
8/9 καὶ τίνα — λέγεται om. Ω
26 ἐν Λ(Σ)Ω om. Nic.